

LAKIALOITE 56/2002 vp

Laki opintotukilain 11 ja 14 a §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa esitetään opintotuen — opintorahan ja asumistuen — korottamista noin 12 prosentilla ja vanhempiensa luona asuvien opiskeli-

joiden ikärajan poistamista opintorahan määrätymisen ehdoista.

PERUSTELUT

Opiskelijoiden pääasiallinen toimeentulo syntyy opintorahasta ja asumisalisästä. Molempien etuuksien reaalitaso on pudonnut, eivätkä ne nykyisellään riitä kattamaan enää opiskelijoiden välttämättömiä menoja.

Nykyinen opintotukijärjestelmä on ollut käytössä tasan kymmenen vuotta. Uudistuessaan viime vuosikymmenen alussa opintotukijärjestelmä paransi opiskelun taloudellisia edellytyksiä. Opintotuen reaalitaso on kuitenkin tämän jälkeen laskenut leikkausten ja inflaation vaikutuksesta. Esimerkiksi opintorahan leikkaamisen jälkeen ostovoima on pienentynyt vuodesta 1995 noin 12 prosenttia. Tämän vuoksi yhä useampi opiskelija joutuu käymään työssä rahoittaakseen opintojaan, mikä yleensä hidastaa opintojen etenemistä. Nämä opintotuen reaalitason pudotukset ovat vaikeuttaneet erityisesti niiden opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksia, joiden vanhemmilla ei ole mahdollisuutta tukea lastensa opiskelua taloudellisesti. Näin näiden opintososiaalisten etuuksien pieneneminen vaikuttaa

opintomahdollisuuksia epätasa-arvoistavasti, vaikka opintotukijärjestelmän eräänä perustarkeutuksena on taata kaikille mahdollisuus osakeleamiseen omista tai vanhempien varallisuudesta riippumatta.

Opiskelijoiden tukalaa tilannetta kuvaa hyvin opiskelijoiden tutkimussäätiön, Kelan ja opetusministeriön viime vuonna valmistunut tutkimus. Tutkimuksessa selvitettiin, miten opiskelijoiden toimeentulon rahoitus ja kulutus muuttuivat viime vuosikymmenen aikana. Tutkimuksen mukaan opiskelijoiden toimeentulo-ongelmat korostuivat, asumismenot kallistuivat ja välttämättömien menojen osuus tuloista nousi 50 prosentista 60 prosenttiin. Johtopäätöksenä tutkimuksessa oli, että opintotuki ei nykyisellään kata opiskelijoiden keskimääräisiä elinkustannuksia.

Opintotuen korottamisen ohella on myös poistettava vanhempiensa luona asuvien opiskelijoiden ikäraja opintotuen määrän perusteena. Näin myös nuoremmilla vanhempiensa luona asuvilla opiskelijoilla olisi yhtäläiset mahdolli-

suudet opiskella vanhempien tulotasosta tai omista työmahdollisuuksista riippumatta. Nyky-yhteiskunnassa alle 20-vuotiaankin oletetaan hankkivan itsenäisesti ainakin osan toimeentulostaan ja nykyisen lain ikäraja saattaa vaikuttaa joidenkin vanhempiensa luona asuvien nuorten opiskelijoiden opiskelupäätökseen. Näin erityisesti tapauksissa, jolloin vanhemmilla ei ole

mahdollisuuksia kustantaa nuorensa opintokustannuksia, vaan pienituloisten vanhempien nuori hakeutuu työelämään herkemmin.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

opintotukilain 11 ja 14 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 11 §:n 1, 4 ja 5 momentti sekä 14 a §:n 1—3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 734/2001, seuraavasti:

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 17—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä kuukaudessa on:

1) vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 118,67 euroa korkeakoulussa ja 71,58 euroa muussa oppilaitoksessa;

2) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 141,28 euroa korkeakoulussa ja 94,18 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on alle 18-vuotias; sekä

3) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle korkeakoulussa 290,10 euroa ja muussa oppilaitoksessa 239,23 euroa, kun opiskelija on täyttänyt 18 vuotta tai hän on avioliitossa taikka elatusvelvollinen.

Jos vanhempien tuloverolain (1535/1992) 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 15 500 euroa vuodessa, opintorahoja voidaan korottaa seuraavasti:

1) 118,67 euron opintorahaa enintään 141,28 eurolla,

2) 71,58 euron opintorahaa enintään 94,19 eurolla;

3) 141,28 euron opintorahaa enintään 141,28 eurolla; ja

4) 94,18 euron opintorahaa enintään 94,19 eurolla.

Vanhempien puhtaiden ansio- ja pääomatulojen enimmäisyhteismäärää korotetaan jokaisesta seuraavasta alle 18-vuotiaasta huollettavasta 1 500 eurolla. Korotus pienenee jokaista tulorajan ylittävää täyttä 1 550 euroa kohden 10 prosenttia. Yhteenlasketun tulon ylittäessä 29 300 euroa korotusta ei makseta.

14 a §

Asumislisän määrä

Asumislisän määrä on 80 prosenttia kuukausivuokrasta, käyttövastikkeesta taikka niihin rinnastettavista vuokrasopimuksen tai asumisoikeussopimuksen mukaisista kiinteän suuruisista kuukausittaisista asumismenoista. Asumislisää myönnettäessä asumismenoja ei oteta huomioon 236,44 euron ylittävältä osalta. Opiskelijan osuus asumismenoista saadaan jakamalla koko asunnon asumismenot asukkaiden lukumäärällä, jollei erityisestä syystä hyväksytty muuta jakoperustetta.

Jos opiskelija asuu vanhemmaltaan vuokra-
massaan tai vanhempiensa omistamassa asunnos-
sa, asumislisän määrä on enintään 64,67 euroa
kuukaudessa. Kansanopiston tai liikunnan kou-
lutuskeskuksen maksullisella linjalla opiskele-
van, oppilaitoksen asuntolassa asuvan opiskeli-
jan asumislisän määrä on 64,67 euroa kuukau-
dessa.

Ulkomailla opiskelevan asumislisän määrä on 200,80 euroa kuukaudessa. Opetusministeriö voi määrätä, että ulkomailla opiskelevan asumislisä on tätä pienempi, jos opiskelumaan vuokrataso on alhainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Helsingissä 17 päivänä toukokuuta 2002

Leena Rauhala /kd